

На основу члана 39. став 1, а у вези са чланом 132. став 12. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр.145/14, 95/18-др.закон, 40/21, 35/23-др. закон и 62/23),

Савет Агенције за енергетику Републике Србије на 290. седници од 24. јуна 2024. године, донео је

ОБРАЗЛОЖЕНО МИШЉЕЊЕ

Чланом 132. став 7. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр.145/14, 95/18-др.закон, 40/21, 35/23-др.закон и 62/23) прописано је да Лице одговорно за праћење усклађености оператора дистрибутивног система припрема годишњи извештај о спровођењу Програма усклађености и доставља га Агенцији за енергетику Републике Србије (у даљем тексту: Агенција) ради прегледа и давања мишљења. Тачком 12) истог члана прописано је да ће Агенција дати своје образложено мишљење.

Сагласно наведеној законској одредби Лице одговорно за праћење усклађености, односно спровођење Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања оператора дистрибутивног система (даљем тексту: Лице за праћење усклађености) доставило је актом број:2541200000/215974/1-2024 од 8. маја 2024. године Агенцији Годишњи извештај о спровођењу програма усклађености за 2022. годину (у даљем тексту: Годишњи извештај), ради прегледа и давања мишљења. С тим у вези напомиње се да је Лице за праћење усклађености у „Електродистрибуцији Србије” д.о.о. именовано 10. марта 2023. године (одлуком број:2540400-08.01-109045/1-23) па је Годишњи извештај за 2022. годину сачињен на основу расположиве документације.

Правни основ

Одредбама Закона о енергетици прописано је да је Лице за праћење усклађености дужно да прати спровођење Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања (у даљем тексту: Програм) и усклађеност рада оператора дистрибутивног система са одредбама које уређују транспарентност рада оператора система и поверљивост података, обавести Агенцију уколико органи вертикално интегрисаног предузећа својим одлучивањем спречавају или одлажу пројекте из Плана инвестиција из члана 136. став 1. тачка 10) Закона, као и о свакој другој битној повреди везаној за спровођење Програма усклађености, као и да припреми годишњи извештај о спровођењу Програма усклађености и достави га Агенцији.

Такође, Програмом је утврђено да се актом којим се одређује лице које прати спровођење овог Програма ближе утврђују задаци и у погледу надзора над спровођењем прописане обавезе независног и раздвојеног деловања оператора дистрибутивног система а нарочито у обављању послова погона, одржавања и развоја мреже, уговарања и извршавања услуге дистрибуције, набавке електричне енергије за потребе система, планирање развоја дистрибутивног система, као и редовног обавештавања директора „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд о уоченим недостацима и постојању недозвољеног утицаја, а нарочито када утврди постојање недозвољеног утицаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије” на независност одлучивања и пословања „ЕПС Дистрибуција” д.о.о. Београд. Такође, Одлуком о именовању лица одговорног за праћење усклађености утврђена је

обавеза овог лица да прати спровођење законом прописане обавезе независног и раздвојеног деловања Друштва, као и недозвољеног утицаја оснивача на независност одлучивања и пословања Друштва.

Оцена извештаја

Након разматрања достављеног Годишњег извештаја, узимајући у обзир време именовања Лица за недискриминаторно понашање, као и да је предметни извештај из објективних разлога припремљен на основу расположиве документације, може се закључити да исти у начелу садржи све елементе потребне за праћење спровођења Програма усклађености за обезбеђивање недискриминаторног понашања и усклађеност рада оператора дистрибутивног система са одредбама које уређују транспарентност рада оператора система.

Као активности оператора дистрибутивног система, које су наведене у достављеном извештају, а на које након оцене садржине истог, треба обратити посебну пажњу у контексту елиминисања недозвољеног утицаја Јавног предузећа „Електропривреда Србије“ у наредним извештајним периодима, као и реализације свих пројеката и задатака битних за остваривање постављених циљева из Програма усклађености, посебно су уочене: реализација Плана преузимања мерних уређаја и спровођење Уговора о пружању услуга (SLA) везано за ИКТ послове.

Што се тиче Плана преузимања мерних уређаја на основу достављеног Годишњег извештаја, може се констатовати да су спроведене активности на доношењу Плана преузимања мерних уређаја и опреме сагласно члану 136. став 1. тачка 11) Закона о енергетици и Одлуке Агенције о давању сагласности на План преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача на дистрибутивном систему за период 1. мај 2021. године - 31. децембар 2024. године.

Наиме, Одлуком Савета Агенције за енергетику Републике Србије број:412/2021-Д-01/4 од 24. септембра 2021. године дата је сагласност на План преузимања мерних уређаја, мерно разводних ормана, односно прикључних водова, инсталација и опреме у мерно разводном орману и других уређаја у објектима постојећих купаца, односно произвођача на дистрибутивном систему за период 1. мај 2021.-31. децембар 2024. године. С тим у вези, указује се да је потребно пратити реализацију спровођења наведеног Плана, и у наредном Извештају ову активност посебно образложити. Такође, уочено је да је потребно и даље пратити и реализацију спровођења Плана развоја дистрибутивног система, са Планом инвестиција и исте детаљно образложити у наредном Годишњем извештају. Надаље, није донет план имплементације напредних мерних система, што је законска обавеза сагласно члану 138. Закона о енергетици и која је морала бити испуњена у року од годину дана након доношења измена и допуна Закона о енергетици из 2021. године.

У Годишњем извештају наведено је да Правила о раду дистрибутивног система електричне енергије нису донета из разлога што је услов за доношење истог било потребно доношење подзаконских аката Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр.145/14...и 62/23), односно Уредбе о условима испоруке и снабдевања електричном енергијом („Службени гласник РС”, број:84/23). С тим у вези потребно је пратити наведену активност и у наредном Извештају ову активност посебно образложити.

Што се тиче Уговора о пружању услуга (у даљем тексту: SLA уговори) везано за ИКТ послове (који још увек постоје са ЈП ЕПС као последица затеченог стања) у Годишњем извештају је наведено да су све припремне радње за потпуно раздвајање и у том делу завршене и предузимају се радње за потпуно раздвајање ИКТ послова. Овај уговор је последица „затеченог стања“ и предузимају се радње за потпуно раздвајање информационих система који су годинама заједнички развијани. Како се ради о системима који су развијани као интегрални, није могућа проста подела јер се мора обезбедити континуитет пословања за време транзиционог периода. За потпуно укидање SLA уговора неопходно је да ОДС развије самосталну ИКТ инфраструктуру и да на њу пребаци све ИКТ сервисе.

Активност која се односи на све ИКТ сервисе је подела лиценци за те сервисе (која је реализована у 2021. години). Како буду истицали постојећи обједињени уговори, ОДС ће самостално набављати своје лиценце.

За потпуну раздвојеност информационих система ЈП ЕПС и ОДС, а тиме и престанка SLA уговора највећи проблем представља раздвајање рачунарских мрежа и домена. Током 2021. године су идентификовани кораци које треба предузети и потписан је уговор са партнером који ће направити план раздвајања. План се очекује током 2023. године, а набавка опреме и почетак активности миграције током 2023. године. Током 2023. године се очекује и раздвајање електронске поште, као и доменских сервера. Завршетак комплетног посла би требало да буде до средине 2024. године.

Када су у питању апликације, већи део миграције се може обавити и ако раздвајање мрежа није завршено. Нацедено је да су у току су следеће активности: SAP ERP и SAP HCM апликације (завршетак би требало да буде у току 2023. године); Фадок апликације - писарница, управљање документима (завршетак би требало да буде почетком 2023. године), SAP билинг за ДП Краљево, ДП Ниш и ДП Крагујевац је раздвојен у току 2021. године. Рок за билинг за ДП Нови Сад и ДП Београд се планира до средине 2024. године.

Чињеница да је информациони систем ОДС још увек делом под административним надзором ЈП ЕПС, који више није контролно друштво у вертикално интегрисаном предузећу, представља ризик са аспекта раздвојености и независности ОДС. Међутим, како је дошло до успешног раздвајања управе – ОДС има механизме да самостално превазилази евентуалне проблеме који из ове ситуације могу настати.

Код оваквог стања ствари, сматрамо да је наведене активности потребно пратити и у наредном извештајном периоду, уз предузимање свих расположивих мера да се процес раздвајања убрза и оконча у потпуности.

Имајући у виду напред наведену околност да је Лице за недискриминаторно понашање именовано у марту 2023. године и да је предметни извештај припремљен на основу расположиве документације, уочено је да део Годишњег извештаја Поглавље 4.2-Уговори о продаји електричне енергије за надокнаду губитака на тржишту и Поглавље 4.3.- Уговори о продаји електричне енергије за сопствену потрошњу на тржишту не покрива извештајни период, као ни опис набавке електричне енергије за сопствену потрошњу у 2022. години. С тим у вези препорука је Лицу за праћење недискриминаторног понашања да реализацију наведених уговора настави да прати са посебном пажњом ради добијања правовремених и актуелних информација за припрему наредног годишњег извештаја. Такође, у делу Годишњег извештаја Поглавље 4.5. Уговори о средствима обезбеђења потребно је било ближе описати средства обезбеђења плаћања које је ЈП ЕПС, дао у складу са Правилима о раду дистрибутивног система електричне енергије, што у овом извештајном периоду није учињено.

Приликом доношења овог образложеног мишљења узета је у обзир чињеница да је у извештајном периоду дошло до промене, односно именовања новог Лица за недискриминаторно понашање, те да је ново Лице Годишњи извештај припремило на основу документације која му је била доступна и расположива што је определило обављање предметног задатка у овом обиму. С тим у вези препоручује се Лицу да приликом израде наредног извештаја, исти обухвати само чињенице и околности везане за извештајни период без историјских и општих података и начелних информација, односно да у наредном извештају исти буду садржани и ближе описани само у случају да имају било каквих ефеката по оператора дистрибутивног система електричне енергије, а које су од значаја за праћење усклађености оператора дистрибутивног система.

Приликом давања образложеног мишљења није се упуштало у правно – техничку редакцију текста, као што су нумерација, словне грешке и сл., које су техничке природе и нису од утицаја на образложено мишљење.

На основу свега изнетог а на основу члана 132. став 12. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр.145/14, 95/18-др.закон, 40/21, 35/23-др. закон и 62/23), Савет Агенције за енергетику Републике Србије на 290. седници одржаној 24. јуна 2024. године, донео је ово мишљење.

Ово мишљење доставити лицу за усклађеност и оператору дистрибутивног система који је сагласно члану 132. став 13. Закона о енергетици дужан да на интернет страници објави Годишњи извештај, заједно са мишљењем Агенције.

Савет Агенције за енергетику Републике Србије

Број: 274/2024-Д-03/2
У Београду, 24. јуна 2024. године

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Дејан Поповић

